

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio prima abbatis Sereni de anime mobilitate et spiritalibus nequitijs

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula

tibz corrupta sensim fuerit in unimenta
tectoꝝ. q̄bꝫ p̄ vetustā negligentia i ma-
iorem modū patefactꝫ atq; collapsis ri-
uatim post h̄ in fluet pluuiay imbrūq;
tempestas. In pigricijs enī hūiliabit cō-
tignatio. 7 in segnicie manuum stillabit
domꝫ. Qd̄ aīe spiritalit̄ euenire idē sa-
lomon alijs x̄bis ita designat. Stillici-
dia inq̄ens eijciūt hoīem in die hyemali
de domo sua. Elegant̄ ḡ mentē in curiaz
domati p̄pauit tectoꝝ neglecto. p̄ quaz
p̄mo q̄dem] velut minutissima quēdam
penetrāt ad aīaz stillicidia passionum.
q̄ si velut parua ac lenia negligent̄ cor-
rumpunt tigna x̄tutū. 7 post h̄ influūt im-
bre largissimo vicioꝝ p̄ quē in die hye-
mali. i. in tpe tēptatiōis ingruēte impu-
gnatione diabolī expellet̄ mens de habi-
tatione x̄tutū in q̄ se3 aliq̄n̄ circūspectā
diligentiā retinens velut in domo. p̄prie
possessionis req̄uerat. His itaq; cōp̄q;
isinitā spirital̄ cibi p̄cepimꝫ voluptatē.
ita vt ex hac collatōe maiore animi gau-
dio replerem̄ q̄ ante tristitia super nece-
sanctoꝝ fueramꝫ affecti. Nō solū enim
de q̄bus hesitabamꝫ edocti sumꝫ: verū
etiā illa q̄ p̄ tenuitate sensus nostri mi-
nus in q̄rere noueramꝫ: sub illius que-
stionis interrogatione cognouimus

**Explicit collatio abbatis theo-
dori. Incipiūt capitula collatō-
nis p̄ime abbatis Sereni.**

Capitulum primum.

Castitate abbatis Sereni.

**i Interrogatio predicti se-
nis sup̄ statu cogitatōnū n̄raz**

ii Rēpōsiō n̄ra sup̄ aīemobilitate.

**iii Disputatio senis de statu aīe
ac virtute eius.**

**iv De perfectione aīe ad similitudi-
nem euangelici centurionis assume.**

**v De plenerantia erga cogitatio-
num custodiam.**

**vi Interrogatio de mobilitate ani-
me 7 impugnatione nequitiaz celestiu.**

**vii Rēpōsiō super adiutorio dei 7
liberi arbitrij potestate**

**ix Interrogatio super anime ac de-
monum coniunctione.**

**x Rēpōsiō in quez modum spūs
immūdi humanis mentibz copulantur**

**xi Obiectio vtrū possint spūs imū-
di eoꝝ q̄s sup̄pleuerit aīabīlen l̄ vniū**

**xii Rēpōsiō quemadmodum ener-
gumini immūdi spiritus dominent.**

**xiii De spiritus spiritui penetrabilis
esse non possit sed incorporeo soli deo.**

**xiiii Obiectio qua demones credi de-
beant cogitationes hominum peruidere**

**xv Rēpōsiō quid possint demones
in cogitationibz hoīm qd̄ venō possint.**

**xvi Similitudo qua spūs immūdi
cogitationes hoīm doceant agnoscere.**

**xvii De eo q̄ nō singuli quicq; demo-
nes vniuersas homibz ingerāt passiōes**

**xviii Interrogatio an inter demones
impugnationis ordo ac vicissitudis di-
sciplina seruetur.**

**xix Rēpōsiō in que modū p̄cio de-
monū sup̄ vicissitudis impuḡtōe s̄sistat**

**xx De eo q̄ non sint vniū fortitudi-
nis contrarie potestates nec temptandi
facultas in eorum sit arbitrio collocata**

**xxi De eo q̄ demones cum homini-
bus non sine suo labore confligant**

**xxii De eo q̄ non sit potestas nocēdi
in arbitrio demonum collocata.**

xxiii De imminuta demonū potestate

**xxiiii Qua rōne demones sibi in eoꝝ
corpora q̄s arrepturi sunt aditū parent**

**xxv De eo q̄ miserabiliores sint hi q̄
vicijs q̄ qui ipis demonibus possidēt.**

**xxvi De nece p̄p̄ete seducti 7 infirmi-
tate abbatis pauli quā p̄ sua emūdatiōe
promeruit.**

xxvii De temptatione abbatis moysi

**xxviii De eo q̄ sperni non debeant hi q̄
spiritibus traduntur immūdis**

**xxix Obiectio cur hi qui spiritibz vex-
antur imūdis a cōmuniōe d̄nica sep̄at.**

xxx Rēpōsiō sup̄ p̄posita questiōe

**xxxi De eo q̄ miserī sint hi qui subdi-
temporalibz istis temptatōibz nō merēt**

xxxii De diuersitate studiorū ac volū

Collatio VII abbatis Bereni

tati que in aereis potestatibus exercetur.
xxxij Interrogatio unde differentia ne-
quitarum celestium tanta processerit.
xxxij Dilatio super absolutone propo-
siti questionis.

**Explicunt capitula. Incipit
collatio prima abbatis Bere-
ni de anime mobilitate et spiri-
tibus nequitijs. Cap. i.**

Humme

sanctitatis et con-
tinencie viri nomi-
nis sui speculuz
abbate Berenuz
que singulari su-

mus veneratione per ceteri ammirati. stu-
diosorum mentibus insinuare cupientes. alie
arbitramur desiderium nostrum nos explere non
posse. quia si collatores eius nostris libellum
prauerim inferere. Cui super omnes virtutes
que non solum in eius actu vel moribus. sed etiam
in ipso vultu per dei gratiam refulgebant. ita
est peculiari beneficio donum castitatis in su-
sum. vterque se ne ipse quidem naturalibus
incertis inquietari vel in somno sentiret.
Ad quam tamen carnis precipua puritate que
admodum gratia dei ammiculante pervene-
rit. quam super additionem nature videtur esse
humane. necessarium reor. prout explicare.

**Interrogatio predicti senis super
statu cogitationum nostrarum.**

Hic igitur per interna cor. La. h.
dis atque anime castitate nocturnis
diurnisque precibus. ieiunijs que ac
vigilijs infatigabiliter insistens. cum vidisset
oronum suarum obtinuisse se vota. can-
ctosque esse in corde suo percipere carnaliter
extinctos. velut suavissimo gustu puritatis
accessus. in maiore sicut celo castitate exar-
sit. et intentionibus cepit ieiunijs atque ob-
secrationibus incubare. ut mortificatio pas-
sionis habet que interiori homini suo dono dei su-
erat attributa. ad exteriori homini etiam pu-
ritate eatenus perveniret. ut ne ipse quidem vel
illo simplici ac naturali motu que etiam in-
pulsus atque lactentibus excitat. vltiori pulsa-

ret. indepti scilicet muneris exprimito quod se no-
uerat non laborum merito sed dei gratia persecu-
tum ardenti animo. ad habere que sicut obtinendum
credens multo facilius hos stimulos carnis ra-
dicem deum posse puelle. que etiam humane
artem industria nonnunquam solet quibusdam po-
cul vel medicamentum seu ferri sectore terra-
here. quoniam illa spiritus puritate que subli-
mior est. quam que impossibile est humano labo-
re vel studio prebendi suo munere protulisset.
Cumque petiti cepte supplicatione ingi-
ac lachrymis indefessus insisteret. adveni-
ens ad eum angelus in visione nocturna eius que
velut apiens vterque quondam ignita carnis
strumam de eius visceribus euellens ac percipiens
suisque omnia ut fuerat locis intestina restitui-
ens. ecce inquit incontinua carnis tue absci-
sa sunt. et obtinuisse te nouerit hodierna
die perpetua corpori puritate quam fideliter
poposcisti. **Hec de gratia dei que memorato
viro peculiariter attributa est breuiter dix-
isse sufficiat. Ceterum de illis virtutibus que cum
reliquis summis viri comite possidebat. aliquid
comemorari superfluum puto. ne specialiter
noie huius ista narratio alijs temere vi-
deatur id quod de ipso singulariter predicatum
fuerit. Hinc igitur summo desiderio colla-
tores eius atque institutonis. accessit diebus que
dragelime videre curauimus. Qui cum a
nobis de qualitate cogitationum nostrarum et inte-
riori hominis statu tranquillissima conpellatione
quiesceret. vel quod nobis ad eius puritatem tanti
temporis heremi habitatio protulisset. bis eum
quoniam monialis adorsus sumus. **Responsio no-
stra super anime mobilitate. Cap. ii.****

Appuratio temporis ac solitudinis
habitatio cuius contemplatione con-
cis interiori hominis perfectionem nos
prosequi debuisse. sed solummodo protulit nobis ut di-
scerem quid esse nequam. non tamen fecit eum quod
esse preedim. nec tamen aut desiderate puri-
tatis fixam stabilitatem aut robur aliquid fir-
mitatis nos hac scientia nouimus assecutos.
sed tamen modo confusionis aut pudoris augmenta
Cuius cum omnimodis disciplinam meditationem ad
habere quodidianis studiis exerceat atque perficiat
ut a trepidis rudimentis ad optima certam

Collatio VII abbatis Bereni de mo

stabileq; pueniens incipiat nosse q̄ pri-
mitus vel ambiguo nouerat vel penitus
ignorabat. 7 firmo (vt ita dixerim) q̄du
discipline q̄litate. pcedēs. pfecte in ea ac
sine vlla iam difficultate p̄fer. econtra
rio me in huius puritatis studio laborātem
id solūmō p̄fecisse reperio. vt scia q̄d eē
nō possim. nō tū apprehendere valeā q̄d
me esse debere cognoui. ex q̄ nihil michi
aliud sentio q̄ laborē tm cordis contri-
tione p̄ferri. **U**deo nāq; me hac obser-
uātia nihil acq̄rere nisi dolorē inutilem
vt nūq; se3 velit materia lachrymarum
nec tū esse desinā q̄d esse nō debeo. **E**t id
circo q̄d p̄fuit didicisse q̄d summū est. si
cognitū nequeat apprehēdi. **R**am cum
directionē cordis ad destinatā p̄templa-
tionē p̄tendere senserim? insensibiliter
mēs inde reuoluta ad p̄ores euagatōes
impetu vehemētiori. plabit. 7 ita quoti-
dianis dissentōnib; occupata innume-
ris captiuitatib; incessantē abducit. vt
p̄p̄modū iam desperet a nob̄ desidera-
ta correctio 7 sup̄flua h̄ obfuitio videat̄.
Siq̄dem p̄mōmēta singula lubiq;
discursib; anim? euagat. cū ad timores
dei vel ad p̄tēplātōz reducit spiritalē. 7
p̄ulq; firmet i ea rurs? fugaci? euanescit.
Cūq; eū velut exp̄gefacti dēphenderi?
ab intentiōe p̄posita deuialle atq; ad il-
lam theoriā vñ discesserat reducētēs vo-
luerim? eū tenacissima cordis intentiōe
velut q̄busdā vincū obligare. in ip̄o co-
nato n̄ro ocus q̄ anguilla dē recessib;
mentē elabit. ita vt hac intentiōe mentis
laborē solūmō nō p̄fectū nos arbitrem̄
aliquē esse consecutos. **O**b quā rem q̄ti-
dianis h̄mōi obfuitiōib; estuātes. nec
tū exipis aliqd n̄ro cordi stabilitatis ro-
bur accessisse cernētes. ad hāc opiniōē
fracti desperatōe trāsducim̄ vt n̄ n̄ro iā
h̄ nate vico h̄a aie puagatōes h̄mano
generi inesse credam? **Disputatio**

senis de statu aie ac virtute eius

Erenus. Periculose **L. iij**
p̄sumptōis est nec dū reb; recte
discursis nec certa rōe collecta.

de natura cuiuslib; rei p̄propere defini-
re ac de fragilitatis sue consideratione
cape p̄iecturā. nō de statu 7 q̄litate ip̄i?
discipline vel de alio p̄ exp̄ientia. p̄ferre
sententiā. **N**ec em̄ si q̄s ignar? nati di-
sciens pondus corpori sui ferri aq̄ru3 le-
uitate ac liquore nō posse. exp̄ientia sue
voluerit imp̄itie definire. neminē penit?
posse liq̄dis elementū solida carne circū-
datū sustineri. idcirco vera eius opinio
iudicanda est quā h̄m exp̄ientia suā vi-
sus est. p̄tulisse. cū h̄ non solū esse impos-
sibile. h̄ etiā p̄facile ab alijs fieri rōe cer-
tissima 7 oculor; s̄denō dubia cōp̄et.

.i. mēs

semper mobilis 7 multū mobilis definitur.
Unde etiā in sapia q̄ dī salomonis scri-
ptum est. **T**errenū habitaculū agguat
mentē multa cogitatē. **H**ec igit p̄ cōdi-
tione nature nūq; p̄o oiosa consistere.
h̄ necesse est eā nisi p̄uisā habuerit vbi
suos exerceat mot? 7 in q̄b; ingit occu-
pet. p̄pria mobilitate discurrere. 7 p̄oia
volitare donec lōgo exercitio vsuq; as-
suefacta diuturno q̄ nos incassūz dicij
laborare exp̄iat 7 discat q̄s mēorie sue
materias debeat p̄parare. erga q̄s circū-
agat indefessos volat? 7 immorandi ro-
bur acq̄rat. 7 ita p̄ualeat adūsus inimi-
ci suggestiones q̄b; detrahebat extru-
re atq; in illo quē desiderat statu 7 q̄lita-
te durare. **N**ō q̄ h̄ac euagationē cordis
n̄ri vel nature h̄mano vel deo creatori e?
dehem? ascribere. **V**era est enī scriptu-
re sn̄ia. q; d̄ns h̄oies fecit rectū. 7 ip̄i que-
sierūt cogitatōes multas. **A** nob̄ q̄ carū
q̄litas p̄ndet. q; cogitatio bona inquit
sciētib; eā app̄pinquat. vir aut̄ prudēs
inueniet eā. **Q**uicqd enim inueniri p̄t
n̄re prudētie indūstricq; subiectum est.
Si nō fuerit inuentū: sine dubio n̄re de-
sidiē vs̄ ip̄rudētie nō nature vicio repu-
tandū est. **C**ui sen sui psalmista q̄z p̄gru-
it dicēs. **B**eat? vir cui? est auxiliū abs te
d̄ne. a scēsiōes i corde suo disposuit. **U**i
te? ergo in n̄ra ditione cōsistere. vt siue
ascēsus. i. p̄tingētēs ad deū cogitatōes

bilitate aie et spiritalib⁹ nequitiis

lue descensus ad terrena scz carnalia
comētes in nris cordib⁹ disponamus.
Que si non in nra ptate p^olisterent: nec
pbariscos dñs increpasset. Quid cogi
taq̄ mala i cordib⁹ vris. Nec p ppheta p
cepisset dicens. Aufer te malū cogitatio
num vraz ab ocul⁹ meis. Et vsq³ q̄ mo
rabunt i te cogitatōes noxie. Nec i die
iudicij ea p̄ q̄litas quē admodū ope⁹ ex
igeret a nob⁹ ita p ysaiā dño cōminante
Ecce ego inquit venio vt cōgregez opa
z cogitatōes corū cū oib⁹ gentib⁹ et lin
guis. Sz nec cōdemnari q̄dem ea p̄ testi
monio vel defendi in illo terribili atq³
metuendo exāmie. fm bñ apli sentētia z
mererem ita dicens. In se inuicē cogi
tatōnib⁹ accusantib⁹ aut etiā defenden
tib⁹ in die q̄ iudicabit de⁹ occulta hōim
fm euangeliū meū. **De pfectione
anime ad similitudinem euāge
lici centurionis assume.**

Capitulu⁹ v.

Hius ergo pfecte mentis figura
p illū euangelicū centurionem
pulcherrē designat. cui⁹ xpus
atq³ pstantia. q̄ nō q̄buslib⁹ ingruenti
bus cogitatōib⁹ abducebat. sz p suo iu
dicio vel admittebat bonas vel cōtrarias
absq³ vlla difficultate pellebat. hac per
spicua significatōe descripta est. **Q**uaz
ego hō sum sub ptate cōstitut⁹ hñs sub
me milites. z dico huic vade z vadit. et
alio veni z venit. z seruo meo fac b⁹ z fa
cit. **S**icigit nos q̄s virilit⁹ adūsus ptur
bationes z vicia dimicātes poterimus
ea dicioni nre discretōniz subicere. ac
militātes in carnenā extinguere passio
nes. vl instabilē cogitationū nraz co
hortem rādis impio subiugare. ac do
mice crud⁹ salutari vexillo dirissimas ad
uersariāz potestātū turbas a termis no
stri pectoris ppulsare. si pro tanto z me
ritis triūphoz ad spiritalis huius cētū
rionis ordinē puehem. quē in exodo q̄s
p moysen milice legimus designatum.
Constitue tibi tribunos z centuriones.
z qui q̄genarios z decanos. Et ita nos

q̄s dignitatis hui⁹ apice sublimati. ha
bemus hanc impandi potestātē atq³ vir
tutem qua non quib⁹ nolimus cogita
tionib⁹ abducamur. sed his q̄bus spiri
taliter delectamur immorari vel inhere
re possumus. malis q̄dem suggestioib⁹
impantes abite z ibūt. bonis vero dice⁹
venite z venient. **S**eruo quoq³ nostro
id est corpori ea que castitatis vel conti
nentie sunt similit⁹ inū genus. z sine vl
la cōtradictōe deseruiet. non iam susci
tans nobis aduersus spūm concupiscē
tie stimulos. sed omnes exhibens spūi fa
mulatum. **H**uius centurionis q̄lia ar
ma sint vel ad que p̄liorum exercicia p̄
parent. audi beatū aplūm predicantes
Arma inq̄t militienre nō carnalia sunt
sed spiritalia. **D**ixit q̄lia sint. i. nō carna
lia nec ifirma sz spiritalia z potētia deo
Deinde ad q̄s sint exercenda p̄slic⁹ cō
sequēter insinuat. **A**d destructionē mu
nitionū cogitatōes purgātes. z omnes
altitudinem extollentē se aduersus scien
tiaz dei. z captiuantes oēm intellectum
in obedientiā christi p̄pati vlcisci omnē
inobediētā cū impleta fuerit p̄mūz ve
stra obediētia. **Q**ue oia singillatū pcur
rere sicut necessariū ita etiā alterius t̄pis
ē. **A**rmoz tm̄ nō volo vob genera. p̄pe
tatesq³ patefacere. q̄bus nos q̄s si volu
mus bella dñi p̄liari. z inter cēturiones
euangelicos militare accincti iugiter de
bemus incedere. **S**umite inq̄t sentū fi
dei in quo possitis omia tela nequissimi
ignea extinguere. **E**rgo fides est que exci
piens ardentissima libidinum tela. me
tu futuri iudicij z celestis regni creduli
tate mortificat. **E**t loriam inquit chari
tatis. **I**psa nempe est que vitalia pecto
ris nostri circūdans atq³ cōmuniēs. le
talibus perturbationū obiecta vulneri
bus contrarios retūdit ictus. nec ad in
teriozem hominē nostrū iacula diaboli
penetrare permittit. **O**mnia enim suffert
omnia patitur. omnia sustinet. **E**t ga
leam spem salutis. **G**alea capitis est mu
nimen. **Q**uia ergo capyt nostrum est

apls 2. 104. 10. c.
7. 104. 10. c.

Collatio VII abbatis Berenide mo

christus debet istō sp̄e futuroꝝ bono
rū velut in expugnabili galea in cūcū tē
ptatōibꝫ ac p̄secutōibꝫ cōmunire 7 p̄nci
paliter fidē eiꝫ illesam atqꝫ integrā cu
stodire. Alijs em̄ mēbris trūcatū quem
piā licet debile possibile tñ est vtcūqꝫ su
peresse. Sine capite x̄o nemi vel brevis
vite sp̄aciū progat. Et gladiū sp̄s qd̄
est x̄bū dei. Penetrabili nāqꝫ est om̄i
gladio ancipiti 7 p̄tingēs vsqꝫ ad diui
sionē aīe ac sp̄s cōpagū qꝫ 7 medulla
rum 7 discretor cogitationū 7 intentio
num cordis. diuidēs sc̄z 7 absidēs q̄c̄
qd̄ in nob̄ carnale terrenū reperit
Quibꝫ armis q̄sqꝫ fuerit cōmunitꝫ ab
hostiū tel̄ ac depopulatōe defensus non
vt captiuis ac subditꝫ ad hostilē cogi
tationū terram cōstrictꝫ depredantium
vinculū abducit. nec audiet per p̄phetā.
Quare inueteratꝫ es in terra aliēa: sed
q̄si trūphator ac victor: illa quā volue
rit cogitationū regione p̄sistet. **U**s etiā
ip̄m robur ac fortitudinē cētunionis hu
ius q̄bꝫ hec arma que p̄diximꝫ nō carna
lia sꝫ potentia deo gestat agnoscere. au
di ip̄m regē viros fortes ad spiritalē mi
litiā p̄gregantem. q̄m s̄ dilectos signet
ac p̄bet. Infirmꝫ in q̄t dicat: q̄ fortis su
ego 7 q̄ patiens est sit pugnator. **U**ide q̄
bella dñi p̄liari: nisi patientes infirmosqꝫ
nō posse. **I**lla p̄culdubio infirmitate q̄
fundatꝫ ille n̄ euangelicꝫ centurio cū fi
ducia loquebatꝫ. **C**ū em̄ infirmor tūc po
tens sum. **E**t itez. **U**irꝫ aut in infirmi
tate p̄ficiatꝫ. **D**e q̄ infirmitate vnꝫ p̄p̄eta
rum. **E**t erit q̄ infirmatꝫ inter eos sic co
mus dauid. **P**atients etiā h̄ bella p̄liabi
tur. **N**empe illa patiā de q̄ d̄r. **P**atien
tia vobis necessaria est: vt voluntatem
dei facientes recipiatis remuneratōem.

De p̄seuerantia erga cogitatio num custodiam. **Lap. vi.**

Quere tñ ac posse nos deo colere
7 exp̄ientia p̄p̄ia deprehē
dimꝫ. si mortificatas volunta
tes ac desideria mūdi huiꝫ habeamꝫ ab
sc̄isa. 7 illoꝝ auctē docebimꝫ qui dño col

loquētes fiducialitꝫ dicunt. **A**dhesit aīa
mea post te 7 ad h̄si testimonijs tuis do
mine. **E**t. **M**ibi aut ad h̄rere deo bonū
est. **E**t. q̄ ad h̄eret dño vnꝫ sp̄s est cū eo
Nō ergo debemꝫ his euagatōibꝫ ani
mē fatigati ab hoc studio relaxari. **Q**ui
eni colit terrā suā satiabit panibꝫ q̄ au
tem sectatꝫ ocū replebitur egestate. **N**ec
ab intentōne huiꝫ obseruatiōe p̄nciosa
desperatōe frangamꝫ. q̄ in omni sollici
to inest ampliꝫ. **N**am q̄ suavis 7 sine la
bore est in egestate erit. **E**t itez. **U**ir i do
loribꝫ laborat sibi 7 vim facit p̄ditioni
sue. **N**ec nō etiā regnū celoꝝ vim patitꝫ
7 violenti rapiūt illud. **N**ulla nāqꝫ vir
tus sine labore p̄ficiatꝫ. nec vlli possibile est
ad istā quā cupitis stabilitatē mentis si
ne ingenti p̄tritōe cordis p̄cedere. **N**ō
eni ad laborē nascitꝫ. **Q**ui vt in virgine p̄
fectū possit occurrere in mensurā etatis
plenitudinis christi. maiori euz intētōe
necesse est sp̄ esse puigilem. in q̄qꝫ sollici
tudine desudare. **A**d cuiꝫ tñ mēsurā ple
nitudinē nemo pueniet alias in futurū.
nisi q̄ p̄meditatꝫ 7 imbutꝫ ea fuerit in p̄
senti. eaqꝫ adhuc in seculo positiꝫ p̄liba
nerite. h̄uicqꝫ mēbrū preciosissimū desi
gnatus amā p̄paginis illiꝫ p̄ quā corpo
ri eiꝫ valeat copulari in hac carne posse
derit. vnū dūtaxat desiderās. vnū litēs
ad vnū oēs nō solū actus suos: vtz etiā
cogitatōes sp̄ intendēs. vt illud qd̄ i fu
turum dicet de btā p̄satiōe sanctorum
iam subarraturꝫ teneat in p̄nti. id ē sit ei
deꝫ oīa in oibus. **I**nterrogatio de
mobilitate anime et impugna
tione nequitiarum celestium.

Ermanus. **P**ossꝫ **L**a. vii
forsitan h̄ volubilitas mentis
aliq̄tenꝫ coerceri. si eaꝫ nō tan
tus adūsario 7 numerꝫ circūallens ad
ea q̄ nō vult imo q̄ illam q̄qꝫ suę nature
mobilitas rapit indefinēt impelleret.
Quam cum tam innumerabiles tam
potentes tamqꝫ terribiles circumagant
inimici. resisti illis ab hac p̄sertim
fragili carne impossibile crederemus.

bilitate aie et spiritalib⁹ nequitiis

nisi ad hanc opinionem vestris sententijs
velut celestibus animaremur oraculis.

**Responsio sup adiutorio dei z
liberi arbitrij p^{re}te. Cap. viij.**

Serenus. Aduersarios nobis
q^udem ingit insidians q^ucuq^{ue} in-
terior hois experti sut pugnans
dubitare non p^ont. S^{ed} ita dicimus hos
nris pfectib⁹ adu^{er}sari: vt eos t^{er}m^o in ce-
tores maloz non eti^a impulsos esse cre-
da^{nt}. Ceterz null⁹ hoim possit oino vita
re peccatu q^uo^o illi in cordib⁹ nostris
ingerere voluissent: si eis queadmoduz
ad suggerendu^m ita z ad copellendu^m fa-
cultas viol^{en}ta sup^{er}eteret. **T**obrem sic
ill^u est instigationis copia: ita z in nob^{is}
tus respuendi sine acq^uiescendi libtas est
attributa. Quoz^u t^{er}m^o potentia z ipugna-
tiones si p^{er}timescim⁹ eti^a p^{er}ctiodes atq^{ue}
adiutoria dei ec^otrario p^{er}feram⁹. de quo
d^{icit}. Maior est eni^m q^u in nobis est q^u q^u in
B^{er}m^udo. Cur⁹ auxilia multo v^{er}temen-
tiorz militat^{ur} x^{ri}stute p^{ro} nobis q^u aduersu^m
nos eoz multitudo p^{er}fligit. **N**on bonaz
rex non t^{er}m^o suggestoz s^{ed} eti^a fautor atq^{ue}
ipulzor est de^{us}: ita vt non n^uq^{uam} nos eti^a
inuitos z ignorates attrahat ad salute^m.
Constat q^uo^o necesse esse a diabolo decipi
nisi illi q^u p^{er}bere illi maluerit sue voluta-
tis assensum. **Q**uod ecclesiastes his x^{ri}stis
evident^{er} exp^{re}ssit. Quia eni^m non fit p^{re}dictio
ab his q^u faciunt malu^m cito: id repletum
est cor filioz hoim in ipis vt faciant ma-
lum. Ergo manifestu^m est hinc v^{er}nu^m que^o
q^u delinq^uere q^u ingruentib⁹ cogitatio-
bus p^{er}uis non eis se confestim repulsa co-
tradictiois obijciat. **N**on resistite ei in q^uo
z fugiet a vob^{is}. **I**nterrogatio sup
anime ac demonu^m conu^{er}sione.

Serenus. **Q**uod **La. ix.**
istud queso est aie cu^m istis sp^{irit}u-
ib⁹ neq^{ue} tam indiscretu^m p^{er}m^{ix}-
tumq^{ue} p^{er}ozu^m q^u sic eidem non dic^{it} iⁿgi-
s^{ed} vniri possint: z alloq^{ue} ea insensibiliter
z inferi atq^{ue} inspirare illi q^ucuq^{ue} volue-
rint: z ad ea q^u placuerint ea valeat insti-
gare: eiusq^{ue} cogitatioes ac mot^{us} videant

atq^{ue} plustr^{er} tantaq^{ue} in^{ter} ipos ac metes
vnitas fiat vt sine dei gra^{ti}a q^uo^o ex illoz in-
citamento q^uo^o ex n^{ost}ra voluntate p^{re}cedat di-
scerni pene non possit. **Responsio in-
que modum sp^{irit}us immundi hu-
manis metib⁹ copuletur. La. x.**

Serenus. Non miru^m est posse
sp^{irit}um sp^{irit}ui insensibilis p^{er}uigari
z occult^{er} suadendi vim ad ea
q^u libita fuerint exercere. Est eni^m in^{ter} eos
sicut inter homines: quedam substantie
similitudo atq^{ue} cognatio. Si q^uo^o diffini-
tio q^u de natura aie assumit eti^a illorum
substantie similit^{er} coaptat. Altrⁱⁿsec^{us} ho-
eos sibi inferi vel vniri: ita vt capax al^{ter}
alteri⁹ esse possit. oimodis impossibile est.
Hoc na^mq^{ue} soluu^m est deitati q^u sola incor-
porea: simplexq^{ue} natura est rectissime tri-
buit. **O**biectio vtr^um possint sp^{irit}us
immundi eoz quos suppleue-
rint aimabus inferi vel vniri.

Serenus. **H**uic **La. xi.**
rat^{io}ni fact^{us} arbitriam esse p^{er}ium
q^uo^o vidim⁹ iⁿ arrepti^{is} fieri. cu^m
afflati sp^{irit}ib⁹ immundis loquunt^{ur} z agunt
ea q^u nesciunt. Quom^oo g^{ra}ti^{as} illoz sp^{irit}u-
ib⁹ illis non credam⁹ vniri quoz^u vid^{er}
illas velut organu^m factas: z derelicto na-
turali statu ad illoz mot^{us} affectusq^{ue} tra-
sire: ita vt iam non suas: sed illoz voces
z gestum voluntatesq^{ue} depromant.

**Responsio queadmodum ener-
gumis immundi sp^{irit}us d^{ir}entur.**

Serenus. **P**redict^{us} **La. xij.**
diffinitioⁿi n^{ost}re non est p^{er}trari^{us}
id quod dicit^{ur} in^{ter} energuminis
fieri: cu^m sp^{irit}ib⁹ immundis arrepti lo-
quunt^{ur} vel agunt ea q^u nolunt vl^{ter} q^u ea que
ignorant p^{er}ferre cogunt. **N**on eni^m vno mo-
do istam eos infusione^m sp^{irit}uum sustinere
certissimu^m est. Quid^{am} eni^m sic afflantur:
vt nequa q^u ea q^u gerunt vel loquunt^{ur} itel-
ligant. q^uo^o d^{icit} ho^{mo} t^uc non norunt z postea re-
cordantur. **Q**uod fieri p^{er} infusione^m sp^{irit}us i-
mundi non ita putandum est vt iⁿ aime
ipius penetras substantia^m z velut vnit^{us}
ei z q^uo^o d^{icit} in d^{icit}us est sermones: ac

Collatio VII abbatis Berenide mo

Abba post patientem emittat. Nullo namque modo istud ab eis fieri credendum est. Nec enim per aliquam aere diminutionem sed per corporis debilitatem convenire manifesta ratio deprehenditur. cum scilicet in illis membris in quibus vigor aere continetur immundus spiritus insidens eisque importabile atque immensum pondus imponens obscuritate teterrima intellectuales eius obruit et intercipit sensus insidians ea que non vult vel que ignorat proloqui quod nonnunquam etiam vini febriusque vicio seu nimis frigori aliisque valitudinibus extrinsecus supervenientibus videmus accidere. Quod ne beato iob dicitur solus que carnis eius acceperat partem moliret inferre precepto domini prohibetur dicens. Ecce trado eum in manus tuas: tamen animas eius custodi. id est tamen modo eum amentem ne facias debilitato aere domicilio et obruas intellectum ac sapientiam resistensque principali scilicet cordis eius tuo pondere profocato.

Quod spiritus spiritus penetrabilis esse non possit sed in corpore soli deo

Capitulum xiiij.

Nec enim si crasse huic solidetur materie. id est carni spiritus admisceatur quod fieri facillime potest idcirco et aere que itidem spiritus est ita uniri posse creditur ut ea quoque similitudine nature reddat capace. Quod soli est possibile trinitati que sic uniuersa intellectualis nature efficiatur penetratrix ut non solum circumplicti ea atque ambire sed etiam illabi ei et velut incorporea corpori possit insudare. Licet enim pronuntietur nonnullas esse spirituales naturas: ut sunt angelus archangelus ceteraque virtutes. ipsa quoque anima nostra vel certe aer iste subtilis tamen incorporee nullatenus estimande sunt. Habet enim secundum se corpus que subsistunt licet multo tenuius quam nostra sunt corpora. secundum apostoli sententiam ita dicentis. Et corpora celestia et corpora terrestria. Et iterum. Seminat corpus animale. exurgit corpus spirituale. Quibus manifeste colligitur nihil esse incorporeum nisi solum deum. et idcirco ipsi tantummodo posse penetrabiles omnes spirituales atque intellectuales esse substantias

eoque solus et totus et ubique et in omnibus sit. ita ut et cogitationes hominum et inuenos motus atque abdita mentium uniuersa inspiciat atque plusset. De ipso siquidem solo pronuntiauit beatus apostolus dicens. Quis est enim homo dei et efficacior et acutior super omnem gladium ancipitem et pertingens usque ad diuisionem aere et spiritus. compagum quoque ac medullarum ac discretor cogitationum et intentionum cordis. et non est creatura inuisibilis in conspectu eius. omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius. Et beatus david inquit. Qui fingit singillatim corda corporum. Et iterum. Ipse enim non uis occulta cordis. Iob quoque. Qui solus non solum corda hominum. **Obiectio qua demones credi debeant cogitationes hominum uideri. Cap. xiiij.**

Sermanus. Hac ratione qua dicitur nec cogitationes quidem nostras intueri isti spiritus possunt. Quod existimare valde putamus absurdum dicere scriptura. Si spiritus partem habentem ascendit super te. Et iterum. Cum diabolus misisset in corde symonis scariothis ut traderet dominum. Quid ergo credi potest non patere eis cogitationes nostras quare semina non per parte maxima ipsius immittentibus atque insidiantibus sentimus oboriri.

Responsio quid possint demones in cogitationibus hominum quid uel non possint. Cap. xv.

Serenus. Nulli dubium est quod possint spiritus immundi cogitationum nostrarum attingere qualitates scilicet indicium eas sensibilibus foris que colligentes. id est ante externis dispositionibus aut uerbis et studiis in que appenit. prospererit nos inclinari. Eterum illas que nec dum de internis aere perdierrunt adire omnino non possunt. Ipse quoque cogitationes que ingerunt unum suscepte vel que admodum suscepte sint. non ipsi aere naturas. id est per illam interiore motum que in abditi eius ab se condit. et ut manifestum aliquid exprimat in medullis. et ut ita dixerit. ipse latitante. sed ex motibus atque indicibus exterioris hominis deprehendunt. ut puta cum suggesterit castri margiam. si uiderit monachum ad fenestram

bilitate aie et spiritalib⁹ nequitiiis

aut ad solē oculū erēisse vel de hora soli-
cicus in q̄sisse cognoscūt desiderū gule
fuisse susceptū. Si fornicatiōz ingeren-
tes senserit eū patientē telū libidis susce-
pisse seu viderit carnē cōmotā. aut certe
nō vt oportuit aduersus suggestiones
immūdicie suspirasse. lasciuia in intelli-
gūt in penetrabilib⁹ aie libidinis iaculū
fuisse defixum. Si incitāmēta tristitie. si
ire. si furor ad mouerint. vtrū nam cor-
di infederit gestu corpori 7 sensibili cō-
mōtione dinoscūt scz cū vel infrenuisse
tacitū vel q̄dam indignatiōe suspirasse
seu vultū considerauerint q̄dam pallo-
re aut rubore mutasse. 7 ita subtilit⁹ quis
nam cui sit vicio dedit⁹ reprehendunt.

Illo nāqz vnūquēqz nrm delectari cer-
ta ratōe cognoscūt. ad cui⁹ instigationē
mox quodā nutu vel motu corpori con-
sensum cōnitiōēqz ab eo p̄stitā fuisse
p̄siderint. Quē ab ill⁹ aereis virtutib⁹
ita reprehendi nō mirū est cū h̄ a p̄ndē-
tibus qz viris sepissime fieri videmus.
vt scz interiori hōis statū defigura 7 vul-
tu seu q̄litate exteriori agnoscāt. Quan-
to q̄ cert⁹ hec ab eis poterūt reprehendi:
quos vtiqz vt spiritalis nature mltō s̄b-
tiliores ac sagaciores hōibus esse nō du-
bium est.

Similitudo qua spi- ritus immudi cogitationes ho- minū doceantur agnoscere

Admodū enī **Cap. xvi.**
nonnulli latrones in his domi-
bus quas furti aggredi cupiūt
occultas hōim solent explorare substā-
as q̄ p̄ tetras nocq̄ tenebras caute spar-
gentes manu minutias harenarū. recō-
ditas opes q̄s visu p̄videre nō possunt.
tinnitu q̄dam vel strepitu ad earum lap-
sum respōdente reprehendūt. ac sic ad
certissimam rei vel metalli cuiusqz noti-
ciam q̄dam elicite vocis p̄ditōne perue-
niunt: ita hi qz vt thesaurū nostri corpo-
ris explorēt velut harenas quas dā sug-
gestionibus nobis noxias inspargētes: cū
h̄m earū q̄litate affectū corporeū vi-
derint emeruisse. velut q̄dam de int̄imis

cōclauib⁹ p̄dente tinnitu qd sit recon-
ditum in abditiis interiori hōminis reco-
gnoscūt. **De eo q̄ non singuli
quiqz demones vniuersas ho-
minibus ingerant passionēs.**

Hoc tū nosse debet **Cap. xvij.**
mus non oēs demones vniuer-
sas hōmib⁹ inurere passionēs.
sed vnūquēqz vicio certos spūs incubare
7 alios q̄dem immūdicij ac libidinum
fordib⁹ oblectari. alios blasphemij ali-
os ire furorūqz peculiari⁹ imminere. ali-
os pasci tristitia. alios cenodoxia super-
biaqz mulceri. 7 vnūquēqz illud viciū
humanis cordib⁹ quo ipse gaudet infe-
rere. sed nec cunctos pariter suas inge-
rere prauitates. s̄z vicissim. put temporū
vel loci vel suscipientis oportunitas p̄-
nocauerit. **Interrogatio an in-
ter demones impugnationis or-
do ac vicissitudinis disciplina
seruetur.** **Cap. xvij.**

Qermanus. Ergo credendū
est inter eos ordinatā (7 vt ita
dixerim) disciplinatā esse neq̄-
tiam. vt q̄dam vicissitudinis ab eis or-
do seruet ac ratōabilis gerat⁹ impugna-
tōnis incurso. cū cōstet nec modū nec
ratiōem nisi inter bonos atqz honestos
posse subsistere. h̄m illam scripture sentē-
tiam. quere sapientiā apd malos: 7 nō
inuenies. 7 inimici nostri insensati. illud
etiā. non est sapiētia: non est fortitudo
nec est cōsiliū apud impios.

Responsio in quem modū cō- cio demonū sup vicissitudinis impugnatione subsistat

Cap. xix.
Serenus. Nō esse int̄ malos
p̄petuā in oib⁹ p̄sensionē. nec
posse p̄fectā stare p̄cordiā etiā
in ill⁹ ipis vicijs q̄b⁹ cōmunit⁹ oblectant⁹
certa diffinitio ē. Nō ei poterit quemad-
modū dixisti in reb⁹ indisciplinaqz. di-
sciplina modūqz seruari. In nōnull⁹ tñ
vbi scz vel operatiōnis cōmuniō vel ne-
cessitas erigit seu cuiusdam luci inui-
tat⁹ consortiū necesse est q̄s temporales

Collatio VII abbatis Berenide mo

comodare sensus. Quod esse i hac milita nequicie spital manifestissime puidemus. vt nō solū tpa inter se vicissitudinesq; custodiāt sed etiā locis qbusdam specialit in herere: eaq; iugit obliuere noscant. Nam qz necesse sit eos imutari temptatiōib; certisq; vicis atq; tpi; exercere impugnatōes suas. hic liquido ppbam⁹. qz nullus pōt sil' ceno-ropie vanitate deludi z concupiscentia fornicatōis exuri: nec pōt tumida inflari elatiōe supbie spital: z carnal castri- margie parit humilitati submitti. Nec pōt qd cachinis fatuis risuq; dissolui: z iracūdie sub eodē tpe stimulis incitari: seu certe edacis tristicie merore supple-ri: sed necesse est vnū quēq; spūm ita singillatim impugnationē menū arripere. vt euz aut vict⁹ abscesserit alij eam spū cedat acius impugnandā. aut certe si victor extiterit: alij nihilominus tradat sil' illudendā. **De eo q non sint vnus fortitudinis cōtrarie potestates: nec tēptandi facultas in eorum sit arbitrio collocata.**

Illud etiā nequa q; Cap. xx. ignorare debem⁹ nō esse omēs eiusdē ferocitatē z desiderij: sed ne vni⁹ qdem fortitudis atq; nequicie: z incipientib; qdem atq; infirmis non nisi infirmiores spūs incertamē ppari: z his neq; tjs spitalib; supatē qdatim sp adūsus athletā christi robustior: pugna succedet. Pro ppariōe si qdem virium ac pfect⁹ hūani etiam difficultas colluctatōis auget. Nullo enī mō quilibet sanctorū sufficeret taliz tātoz q; hostium sufferre neq; tiā: vel insidijs eorum posset occurrere. s; nec crudelitātē qdes ac seniciā sustinere: si nō certamē nostro clemētissim⁹ arbit atq; agonibeta pzelidens chris⁹. z exēqret colluctatiū vires z imoderatos eoz repelleret ac refrenaret incursum: faceretq; cum temptatōne exitum vt sustinere possumus.

De eo q demones cū hoibus nō sine suo labore confligant.

Nanc aut colluctatōz Cap. xxi. illos nō sine suo credim⁹ labore pficere. Habet nanq; etiam ipi in suo pfectu qndam anxietatem et tristiciā: z maxie cū fuerint validiorib; emuli. viris sancē perfectisq; congressi. Alioqn iam nō pfectus nec luctatio: s; simplex tm z vt ita dixerī secura ill' esset hoim attributa deceptio. Et quōd staret ill' apli qd dicit. Nō est nob colluctatio adūsus carnē z sanguinem s; aduersus pncipat⁹ z adūsus potestates: adūsus mūdi rectores tenebrarū harū: contra spitalia neq; tie in celestib; Et illud Sic pugno nō qsi aerē vberā s; Et itez Bonū agonem certam. Ubi enī agon indicit: z certamē z pugna seu colluctatio: necesse ē vtrorūq; sudor: z labor: z sollicitudo subeat: z eq; lit illos vel sup de-iectōe maneat dolor atq; cōfusio: vel de victoria gaudium consequat z palma. Ubi hō alio cū sudore luctatē: ali⁹ euz ocio ac securitate cōfligit: z ad deiciens dum emulū sola p virib; vti⁹ volūtate. nō pugna dicēda ē nec colluctatio neq; certamē sed iniqua queda z irrationalis oppugnatōis oppōsio. S; plane laborant z ipi nō min⁹ impugnātes hūanum gen⁹. z desudāt vt pualet de vno qz illā quā cupiūt obtinere victoriā: et retorquet in eos illa pfulsio q nos manebat si ab ipis fuisset elisi: hū illud Caput circuit⁹ eoz: labor labioz ipoz: ope-riet eos. et pūtet dolor ei⁹ in caput eius. Et itez. Veniat illi laq; us quē ignorat: z captio quā abscedit apphendat eum: z i laqueū cadat i ipoz: s; quē sup hoim deceptōe molit. Dolēt igit etiā ipi non min⁹ z quēadmodum nos elidūt ipi qz sil' elidunt: nec victi sine pfulsiōe discedūt. Quas eoz ruinas atq; pfect⁹: ille q sanos interior hois oculos possidet q: tidie cernens vidensq; eos supgaudere minis z casib; singulorū ac timēs ne de se quoq; euenire eis valeat ista leticia. dominum deprecatur Illumia inquis oculos meos ne vnq; obdormiā in mor-

bilitate aie et spiritalibus nequitiiis

te nequā dicat inimicus meus: p̄uena sui
aduersus eū. q̄ tribulant me exultabunt
si motus fuero. ⁊ deus meus ne sup̄gau
deant mihi: ne dicant in cordibus suis
euge euge aīme nostrę. nec dicant deuo
rabimus eū. ⁊ frenduerūt sup̄ me denti
bus suis. dñe qñ respicies: insidiat enī
in abscondito vt leo in cubili suo: insidia
tur vt rapiat pauperem. ⁊ querat a deo
escā sibi. Qui rursum cunctis conatibz
expensis: cū deceptōnem nostrā non po
tuerint obtinere: sup̄ casto labore suo ne
cesse est vt pfundant ⁊ erubescāt q̄ que
rūt aīas nostras vt auferāt eas: induan
tur confusione ⁊ pudore qui cogitāt no
bis mala. **Jeremias q̄z** Confundant
inquit illi ⁊ non cōfundar ego. pauēāt
illi ⁊ nō pauēā ego. induc sup̄ eos iram
furor̄ tui. ⁊ duplici p̄tritione p̄tere eos.
Nulli etenī dubiū est: cū a nobis fuerit
sup̄ pati cōtritiōe eos duplici p̄terēdos. p̄
mum q̄ hominibus expetentibz sanctita
tem illi eā possidētes amiserint causa q̄z
extiterit p̄ditōis humanę. deinde q̄ spi
ritales substātię fuerint a carnalibz ter
renisq̄ deuictę. **Has** igit̄ ruinas hostiū
suaq̄z victorias intuens vnusq̄sq̄ san
ctorū cū exultatiōe p̄clamat dicēs. **Per**
sequar inimicos meos ⁊ cōprehendam
eos: ⁊ nō conuertar donec deficiant: con
fringam eos nec poterunt stare: cadent
subtus pedes meos. **Cōtra** quos etiaz
orās idem p̄pheta. **Judica** inq̄t dñe no
centes me: expugna impugnātes me ap
prehende arma et scutū: ⁊ exurge in ad
uitorium michi: effunde frameā: et con
clude aduersus eos q̄ persequuntur me
dic aīme meę salus tua ego sum. **Quos**
cū subditis ⁊ extinctis vniuersis passio
nibus vicerimus: merebimur illā bñdi
ctōnis vocem consequent̄ audire. **Exal**
tetur manus tua sup̄ hostes tuos: ⁊ om
nes inimici tui p̄ibunt. **Hęc** igit̄ omīa
⁊ bis similia sacris inserta volumibus
legentes siue canentes: nisi contra istas
nequicias spiritales que nob̄ insidian
tur diebz ac noctibus acceperimus fuil

se conscripta: non mō ex eis edificatiō ⁊
nem vllam lenitatis ac patientię conse
quemur sed etiā dirum quēdā atq̄ cō
trarium euangelicę p̄fectōi concipiē
affectum. **Non** soluz enī docebim̄ non
orare p̄ inimicis nostris: nec diligere eos:
sed etiā detestari illos implacabili odio
p̄uocabimur et maledicere eis: atq̄ ora
tōnem aduersus eos indefinēt̄ effūde
re. **Quę** tali spū p̄locutos fuisse viros
sanctos ⁊ amicos dei intelligere scelestū
est ac prophanū: q̄ b̄ aī aduentū chri
sti idcirco nō est lex posita eo q̄ transcen
dētes mādāta eius euāgelicis parere p̄
ceptis: ⁊ apostolicę p̄fectōni studere p̄e
uenientes dispensatiōem t̄pis maluerūt
**De eo q̄ non sit potestas nocē
di in arbitrio demonum collo
cata**

Lap. xxij.

Non habere aut̄ eos potestatem
quęq̄ hominū ledēdi exēpluz
teati iob manifesta rōe demon
strat: vbi nō amplius euz tēptare aude
inimic⁹ q̄ diuina ei dispensatiōe cōcedi
tur ⁊ p̄fessio eozūdem spūum euāgelicę
monimentis inserta testatur dicentūz.
Sic ijs nos: mitte nos in gregem por
corum. **Qui** multo magis credendū sunt
in nullo hoīm q̄ ad imaginez dei creati
sunt introire p̄ arbitrio suo posse cū ani
malia imūda ac muta ingrediēdi absq̄
dei p̄missu nō habuerit p̄tatem. **Letex**
nemo posset: nō dicā iuuenū q̄s videm⁹
in hac heremo constantissime cōmorari
sed nec p̄fectozūz quidem tantis taliūq̄
hostiū agminibz circūseptus in heremo
singularis habitare: si in ip̄is essz p̄ vo
luntate sua nocendi vel attemptandi fa
cultas atq̄ libertas. **Qd** euident⁹ etiaz
dñi ac saluatoris nostri cōfirmat sentē
tia quā p̄ hūilitate hoīs assumpti p̄ta
lit ad pilatū ita dicentē. **Nō** haberes in
me vllā p̄tatem: nisi datū tibi fuisset de
super.

De imminuta demo num p̄tate. Lap. xxij.

Nis tamen nobis experientia
n̄ra ⁊ senioz relatiōe p̄pertū est

Collatio VII abbatis Bereni

non eandem vim habere nunc demones
quod antea tunc inter anachoretas dū-
taxat principia: in quibus adhuc caritas
monachorum in heremo commanebat. La-
ta namque erat eorum feritas: ut vix pauci
et ad modum stabiles atque etate prone-
cti tolerare habitacionem solitudinis pos-
sent. Siquidem in ipsis cenobijs in qui-
bus commorabantur octo vel decem: ita eo-
rum atrocitas grassabatur: et frequētes
ac visibiles sentiebant aggressus ut non
auderent omnes pariter noctibus dor-
mire sed vicissim alijs degustantibus som-
num: alij vigilijs celebrantes: psalmis
et orationibus seu lectonibus inherebant
Cumque illos ad soporem nature necessi-
tas inuitaret expugnatis ad eorum quod dor-
mituri erant custodiam similiter excubie
tradebantur. Unde dubitari non po-
test vnum e duobus: hanc nunc securita-
tem vel confidentiam non solum nobis qui
videmur per experientiam senectutis aliqua
tenus roborati: sed etiam iunioribus eta-
te conferre. Aut enim virtute crucis etiam
deserta penetrante: et ubique eius gratia
coruscante: retusa est nequicia demo-
num: aut negligentia nostra illos ab im-
pugnacione nostra pristina reddidit len-
tiores: dum dedignant aduersum nos
illa intentione confingere: qua tunc con-
tra illos probatissimos christi milites se-
niebant: hac scilicet fraudulentia visibilium
temptacionum sine cessacione durius eli-
centes. Intantum enim teporem videmus
corruisse nonnullos: ut necesse sit eos eti-
am remissionibus monitis appalpari mo-
do: ne desertis cellulis suis ad pernicio-
siores iniquitates reuoluantur: et circu-
eunt ac vagi crassioribus: ut ita dixe-
rim: vicij implicentur: magnusque fru-
ctus ab eis obtineri credatur: si solum-
modo se etiam cum quolibet ignorantia valeat
in solitudine continere: ac pro ingenti re-
medio soleat eis a senioribus dici: sedete
in cellulis vestris et quantum libitum fuerit
manducate atque bibite et dormite dum
modo in eis ingiter perduretis.

**Qua ratione demones sibi in eorum
corpa quos arrepturi sunt adi-
tum parent. Cap. xxiii.**

Quoniam ergo immundos spiri-
tus non aliter posse in illos quorum
obtinere sunt corpa penetrare:
nisi prius eorum mentes cogitacione possi-
derint Quos cum timore ac memoria dei
vel spiritali meditacione nudauerit velut
exarmatos omni presidio ac munitione diuina
nudatos facile vincēdos audent inua-
dunt: domicilium deinceps in eis velut in
possessione sibi tradita presumētes

**De eo quod miserabiliores sunt hi
qui vicij quod qui ab ipsis demo-
nibus possidentur. Cap. xxv.**

Hec multo grauius constat ve-
hementiusque vexari hos qui cum
corporaliter ab ipsis suppleri mi-
nime videantur: animo tamen pernicio-
sius possidentur: eorum scilicet vicij vel vo-
luptatibus inuoluti. Secundum apostolum namque
sententiam: a quo quisque superat eius fructus effi-
citur. Nisi quod in his desperatus egro-
tant: quod cum sint eorum mancipia: nec impu-
gnari se ab illis nec dominatum eorum ferre
cognoscunt. Ceterum corporaliter traditos sa-
thane vel infirmitatibus magnis etiam vi-
ros sanctos nouimus: per lenissimos quibusque
delictis cum in illis ne tenuissimum quod de-
neum aut maculam in illo iudicij die
patiat inueniri diuina clementia omnes
sordis eorum sordiam sicut propheta: imo dei sen-
tentiam excoquens in presentia: ut eos tamquam
aurum vel argentum ignitum ad illam perpetua-
tem: nulla indigentes penali purgatione
transmittat. Et excoquatur inquit ad purum
sordiam tuam: et auferat omne stannum tuum: et
post hoc vocabitur ciuitas iusti: urbs fidelis.
Et iterum. Sicut probatur argentum et aurum in
camio: ita eligit corda dominus. Et iterum. Au-
rum et argentum probatur ignis: vir autem
probat in fornace humilitationis. Et illud quoque.
Quis enim diligit dominus corripit: flagellat
autem omnem filium quem recipit.
**De nece prophete seducti et in-
firmitate abbatis pauli: quod pro**

omni plenius per se scriptum est ad demones

De mobi. aie et spiritalib⁹ nequiciis

sua emēdatōe pmeruit. Lxxvi

Quod in illo propheta atqz
homine dei: in tertio regū li
bro maifeste videm⁹ ipletū.
qui p culpa vni⁹ iobediētie
quā tñ nō de industria nec vico pprie vo
luntatē s; alteri⁹ circūuentōe ptraxit cō
fessū a leone pterit: ita de eo scripta nar
rante. **A**ir dei est: q; inobediens fuit ori
dñi. tradidit eū dñs leoni 7 p̄fregit eum
in x̄ verbū dñi qd̄ locut⁹ est. In q; facto
7 solutōz delicti p̄ntis atqz error̄ incan
ti 7 iusticie merita p q̄b; p̄p̄tā suuz
dñs tpaliē tradidit v̄xatori. parcitas
ip̄a 7 cōtinētia v̄xatoris atqz p̄dator̄
ostēdit: q; nichil penit⁹ audet voracissi
ma bestia de tradito sibi cadavere degu
stare. **C**ui⁹ rein̄ris q̄q; t̄pib; sat̄ euidēs
cōtigit et apta p̄batō in abbate paulo
vel moysē q; habitavit locū hui⁹ solitu
dinis: q; calam⁹ nuncupat. Nam prior
cōmorat⁹ est in h̄remo q; adiacet pane
phisi civitati: quā solitudinē nūc olī fa
ctaz aq; salissimē inundatōe cognovit.
Que q̄tiens flauerit spiritus aq̄lonis:
de stagnis ipulsa ac sup̄fusa adiacētib;
terri: ita omnē illi⁹ sup̄ficiē regionis p̄te
git. vt antiq; ibidem vicos q; olim hac
ip̄a de causa oī sunt habitatore deserti
faciat velut in insulas apparere. **H**ic igif
abbas paulus in tantā cordis puritatē
q̄te solitudis silencioq; p̄fecerat: vt nō
dicā vultū femineū: sed ne vestimēta q;
dem fetus illius p̄spectui suo pateretur
offerri. Nam cū eidē p̄genti ad cuiusdā
senior̄ cellaz vna cum abbate archebio
eiusdē solitudis accola. casu mulier ob
uiaisset: offensus occursum ei⁹. tanta fuga
ad suū rursus mōasteriū p̄termissō qd̄
arripuerat pie visitatōnis officio recu
rrent: quanta nullus a facie leonis vel
immanissimi draconis aufugeret: ita vt
ne memorati quidē abbatis archebij re
uocantis cum clamore ac p̄cib; flectere
tur. vt ad requirendum senem quem ad
modum proposuerāt cepto itinere per
tenderent. **Q**uod licet celo castitatis et

puritatis ardore sit factū. tñ q; non fm
scientiā p̄sumptum est: sed obseruantia
discipline iusticie excessus ē mod⁹. **N**ō
em̄ solā familiaritatē que vere est noxia
feminarū: sed ip̄am quoq; figurā fetus
illius credidit execrandam. tali p̄festim
correptōe p̄cussus est: vt eius vn̄uersū 7
corpus paraliseos valitudine solueret
nullum q; in eo membrū penitus exple
re suū p̄ualeret officiu. **S**iquidem non
solū pedes ac manus: sed etiā lingue mo
tus. quo elocutō vocis exp̄mitur. ip̄seq;
aures ita auditus proprij amiserūt sen
sum. vt in eo nihil amplius ex homine:
q; immobilis tantū atqz insensibilis fi
gura remaneret. **E**o autē redactus est: vt
infirmiati eius nullo mō virozū dilige
tia deseruire sufficeret: nisi sola ei mulie
bris sedulitas m̄strass; . **S** de lato ad
cenobiū sac̄rū h̄ginū cib; ac pot⁹ quē ne
nūtu q̄dez petere poterat: femineo inge
rebatur obsequio. explendisq; omnibus
nature necessitatib; eadem illi diligen
tia p̄ annos ferme q̄ttuor. i. vsq; ad vi
te sue terminū seruebat. **Q**ui cum tan
ta esset oīm mēbrozū debilitate constri
ctus: vt nulli in eo artus viuacemotū
ac sensibilem retentarent. inihilominus
tanta ex eo virtutum gratia p̄cedebat.
vt cū de oleo quod de cadavere suo po
tius q; corpore contigisset vngerent in
firmi. confestim cunctis valitudinibus
curarent: ita vt sup̄ hac eius valitudie
etiam ip̄is infidelib; euidenter aperteq;
claresceret. 7 debilitatem mēbrozū oīm
dispensatōne atqz amore dñi contribu
tam. 7 sanitatū gratiā p̄ testimonio pu
ritatis ac manifestatōne meritorū eius
sp̄s sancti virtute prestari.

De temptatōe abbatis moysi

Lapitulū. xxvii.

Secundus vero quez diximus
in hac h̄remo cōmoratū cum
ip̄e quoq; singularis et incom
pabilis vir ess; ob reprehensionē vn̄ius
sermonis quem contra abbatez macha
rium disputās paulo durius ptulit q;

Sp̄s m̄lic⁹

Infirmi dñi amde d

Collatio VII abbatis Bereni de mo

dam scz opinione puentus tā diro cō-
festim est tradit? demoni: vt humanas
egelliones oī suo ab eo suppletus inge-
reret. Quod flagellū purgatōis gratia
se dñs intulisse. ne scz i eo vel momēta-
nei delicti macula resideret. velocitate cu-
ratōis ei? atq; aucto remedio demon-
stravit. Nam p̄tinuo abbate machario
in oratōe submisso dicto citi? neq; spiri-
tus ab eo fugatus abscessit.

De eo q; sperni nō debeant hi qui spiritibus traduntur immu- dis

Lap. xxviiij

Ex quo manifeste perpenditur
nō debere eos abominari vlt? de-
spici q̄s videmus diuersis tem-
ptatōib; sine istis nequitie spiritib; tra-
di. q; duo hec credere immobiliter nos
oportet. p̄mo q; sine dei p̄missu null? ab
eis oīno temptet. scdo q; oīa que a deo
nobis inferunt: sine tristitia ad p̄sens seu
leta videant. velut a pijsimo patre cle-
mentissimoq; medico p̄ nostris vtilita-
tibus irrogent. 7 idcirco eos velut peda-
gogis traditos humiliari. vt disceden-
tes ex B mūdo. vel purgatōres ad vitaz
aliā transferāt. vel pena leniore plectāt
qui fm aplm traditi sunt in p̄nti satba-
ne in interitū carnis: vt spū salui fiant i
die domini nostri iesu ch̄risti.

Obiectio cur hi qui spiritibus veratur immūdis a comuniōe dnica sepantur.

Lap. xxix

Queritur. Et quomō nō solū
eos despici ab hoīb; vlt? horreni
sed etiā a cōmuniōe dominica
in n̄ris puincijs p̄petuo videm? abline-
re fm illā euangelij sententiam. Nolite
sanctū dare canib; neq; mittat; marga-
ritas vestras añ porcōs. cū de ill? quē ad
modū dicitur credendū sit q; eis pur-
gatōis vel vtilitatis obtentu hui? tem-
ptatōis humiliatō tribuatur.

Responsio sup̄ p̄posita q̄stioe.

Respon. Si habue-
rimus hanc sententiā imo fidē
quā sup̄? cōp̄tendi; vt 7 om-

nia p̄ dñm fieri 7 p̄ vtilitate aiarum di-
spensari vnuerſa credam? non solū ne-
qua q̄ despiciemus eos scz etiā p̄ eis tan-
q̄ p̄ mēbris nostris incessanter orabim?
eisq; totis viscerib; ac pleno cōpatiēti
affectu. cū eni patitur vnū membrū cō-
patiunt oīa mēbra. scientes nos absq; il-
lis vtpote mēbris nostris omnimodis cō-
sumari nō posse: quemadmodū legim?
ne anteriores q̄dem n̄os sine nobis re-
p̄missionis summā conseq̄ potuisse. ita
de illis ap̄lo p̄nunciante. Et hi omēs te-
stimonio fidei cōp̄bati nō acceperūt re-
p̄missiones deo p̄ nobis melius aliquid
p̄vidente: ne sine nob cōsumerent. Cō-
muniōne vero eis sacrosanctā a seniori-
bus n̄ris nu nq; meminim? interdictaz
quinimo si possibile esset etiā q̄tidie eis
impartire eam debere censebāt. Nec ei-
fm euāgelij sententiā quā incōgrue huic
sensui coaptatis. Nolite sanctū dare ca-
nib; ad demonis escā sacrosancta com-
muniō. 7 nō potius ad purgatōz ac tu-
telam corpori aīq; peruenire credenda
est: que ab hoīe percepta eū qui in mem-
bris ei? insidet spūm: seu in ip̄is latitare
conat? velut q̄dam exurens fugat incen-
dio. Hoc nāq; mō curatū 7 abbatē an-
dr̄onicū nup̄ aspeximus aliosq; q̄ plu-
res. Magis nāq; ac magis inimicus in-
sultabit offenso. cū eū a celesti medicina
viderit segregatū. tantoq; durū ac fre-
quentius attemptabit q̄sto eū ab spiri-
tali remedio longius senserit abdicatū.

De eo q; miseri sunt hi qui sub di temporalibus istis tempta- tionibus nō merentur

Lap. xxxi

Queritur. Eterum illi sunt vere miseri ac
miserabiles iudicandi q; cum
se vnuerſis criminib; flagicijq;
p̄taminēt: nō solū nullūz visibilit̄ in eis
signū diabolice suppletōis ostendit: sed
nec aliq; q̄dem opib; eoz p̄digna tēpta-
tio: nec vllū flagellū correptōis inferat
Non eni merent celerē t̄p̄s istū? expedi-
tamq; medicinā quozū duricia 7 impe-
bitens cor: penaz vite p̄sentij excedēs. t̄p̄e

bilitate aie et spiritalib⁹ nequiciis

sauciat sibi ipsi iram et indignationem in die et reuelationis in fine iudicij dei in quo xmes eorum non morietur et ignis eorum non extinguetur. **Ecce** quos propheta velut anti⁹ p afflictione sanctorum videns eos erunt varijs ac temptationibus subiacere et contra peccatores non solum absque ulla humilitatis flagello cursum mundi istius per asire sed etiam affluentia diuitiarum ac summa rerum omnium prosperitate gaudere intolerabili celo ac spiritus sui feruore succensus exclamavit. **Mei** autem pene moti sunt pedes paulominus effusi sunt gressus mei quia zelant super iniq⁹ peccatorum videns quia non est respectus mortis eorum et firmiter in plaga eorum in labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabunt sed in futuro cum demonibus puniendi qui in presentia non meruerunt in sorte ac disciplina filiorum cum hominibus flagellari. **Diemias** quibus cum deo super hac impiorum prosperitate disceptas licet neque dubitare se de iusticia domini profiteatur dices **Iustus** quid tu es domine si disputem tecum. **Causa** tamen huius tante inequitatis iniquis subiungit et dicit **Gerunt** si ita iusta loquar ad te. **Quare** via impiorum prospera bene est omnibus qui perarant et iniq⁹ agunt. **platasti** eos et radicem miserunt proficiunt et faciunt fructum. **Prope** esto ori eorum et longe a renibus eorum. **Quorum** ruinam deserte domo per prophetam et ad eorum curationem medicos atque doctores sollicite dirigente et quodammodo eos ad planctum illum puocante ac dicente subito cecidit babilonis prita est vulnate super eam tollite resinam ad dolorem si forte sanet respondet ut desperates angeli quibus salutem humane cura commissa est vel certe propheta ex persona apostolorum seu spiritalium virorum atque doctorum videtur duriciam mentium eorum et impenitentem cor. **Curamus** babilonem et non est sanata reliquam eam et eam unusquisque in terram suam quam peruenit usque ad celos iudicium eius et eluctum est usque ad nubes. **De** istorum igitur desolato languore ex persona dei loquitur ysaias ad hierusalem. **A** plata pedis usque ad hanc non est in ea sanitas vulnus et liquor et pla-

ga tumens non est circumligata nec curata medicamine neque fota oleo. **De** diuersitate studiorum ac voluntatum quae in aereis partibus exercentur.

Capitulum xxxij.

Oportet esse immundos spiritus qui in hominibus studia non dubie concipiunt. **Nam** non nullos eorum quos etiam faunos vulgo appellat ita seductores et ioculatores esse manifestum est ut certa quaeque loca seu vias iugiter obsidentes nequaquam tormentum eorum quos perterentes potuerint decipere delectent sed de risu tantummodo et illusionem prout fatigare eos potius studeant quam nocere quosdam vero solummodo in noxiis incubationibus hominum pernoctare alios ita esse furor ac truculentiae deditos ut non sint contenti illorum tantummodo corpora quos succulerint atroci dilaceratione vexare sed etiam irruere supereminens transientes atque affligere illos seuisissima cede festinent quales illi in euangelio describuntur ob quorum metum per viam illam transire iam nullus audebat quos eorumque prolixes bellis sanguis quos effusione per insatiabilem ferocitate gaudere non dubium est. **Alios** ita eorum corda quos ceperant inani quodam tumore videmus in fecisse quos etiam bacuceos vulgo appellat ut semetipsum ultra periclitantem corpori erigentes nunc quodam se in quodam fastu gutturis sustollerent nunc velut acclines ad quendam se tranquillitatem et ad familiaritatis statum commanes blandosque submitterent esse velut illustres et circumspectabiles omnibus estimantes nunc quodam adorare se potestates sublimiores corporis inflexione monstrarent nunc vero ab alijs se crederent adorari. **et** omnes motus quibus haec officia aut superbe aut humiliter pagunt expleret **Alios** repimus non solum studere medicinis sed etiam blasphemias hominibus inspirare. **Cuius** rei etiam nos testes sumus qui audiuimus aptissime demonem penitentem per arrium zeunomium se impietate sacrilegi dogmata edidisse. **Quod** etiam in quarto regum libro vnum ex istis manifeste legimus predicantes **Egrediar** inquit zero spiritus medax in ore

Collatio VII abbatis Sereni de mo

oim pphetarū ei⁹. De q̄bo apls arguēs illos q̄ ab ipis decipiunt ita isert. Attentes spiritibz seductoribz ⁊ doctrinis demonioꝝ in ypocrisi loquentiū mēdaciū. Esse autē ⁊ alia demonum genera id est mutoꝝ atq̄ surdoꝝ euangelia testant. Incentores etiā libidini atq̄ luxurie q̄sdam spūs ppheta commemorat. spūs in quibz fornicatōis recepit eos ⁊ fornicati sunt a deo suo. Noct nos q̄z siue diurnos ac meridianos demones si milit scripturarū auctoritas docet. De quoz diuersitate plonū est si volum⁹ oia scripturarū volumia pscrutātes singillatū pcurere. q̄ per pphetam onocentauri qui pilosi q̄ sirene q̄ lamie q̄ vlu le qui strutōnes qui ericy designant. q̄ aspis q̄ basiliscus in psalmo. qui leo. q̄ draco. quine scorpius in euāgelio nuncupet. q̄ pnceps mundi hui⁹. q̄ rectores tenebrarū harū. q̄ spiritualia nequitiē ab aplo nominent. Que vocabula non casu nec fortuitu indita illis debem⁹ accipere. s̄ significatōne istarū ferarum que apud nos vel min⁹ noxie vel magis pniciose sunt. illoꝝ ferocitates rabiesq̄ distingui. ⁊ ex similitudine nequitiē virulēte seu pncipatus. que istis int̄ ceteras ferarū siue serpentes q̄dam excellētia maliciē suę pferit. illos q̄z eoꝝ vocabulū nūcupari. vt sc̄z alius q̄dem ob vehēmētiam furoris ⁊ rabiem ferocitatē suę. p quam pncipatum inter ceteras spirituales nequitiās obtinuit leonis appellatōne. Ali⁹ basilisci ob illa d mortiferū virus quod pulsq̄ sentiat interimit. Ali⁹ vero ob teporem maliciē suę onocentauri aut ericy nomen strutionis siue sortitus sit

Interrogatio vnde differētia nequitiarū celestium ⁊ tanta processerit. Cap. xxxij.

Qermanus. Nō q̄dez ambigimus illos q̄z ordines quos apls dinumerat ad istos referri. q̄ nō est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinem. sed aduersus pncipatus aduersus ptātes aduersus mūdi re-

ctores tenebrarū harum. contra spiritualia nequitiē in celestibz. Volum⁹ tñ nosse vñ sit hec tanta inter eos differētia. vel quemadmodū tāte nequitiē extiterit gradus. An ad hoc creati sint. vt hos ordines malitię sortirent. et quemadmodū huic nequitiē militaret. **Dilatatio sup absolutione pposite q̄stionis.**

Qrenus. **Cap. xxxij.** Propositiones vestre totū tps nocturne quietē ita nris fuerunt obtutibz. vt a propinquandē aurore nequa q̄z vicinā sentiamus. ⁊ vsq̄ ad ortum solis insatiabilē collationis hui⁹ vba contētere. puocem. tñ qm̄ absolutio pposite questionis cū ceperit indagari. in q̄ddam amplissimū ac pfundissimum nos educet pelagus questionū qd̄ pntis hōꝝ breuitas nō sinit trāsmeari. cōmodius reoz vt eā future noctē indagari referuem⁹. q̄ ⁊ mibi s̄ hui⁹ questionis occasione de v̄o pensioi colloquio leticia spiritiat ac fruct⁹ vtenoz cōferat. ⁊ ppositarū questionū sinus pbēte nobis spūs sancto. p̄speros flatus libere penetrare possim⁹. **Robres soporis modicū degustātes discutiamus obrepentem oculis nris vicina iam luce torporem. ac deinceps piter ad ecclesiā procedentes qm̄ hoc facere dñice dici solēnitas cōmonet. reuēsi post synaxin. ea q̄ dñs ad instructionē cōmunē p desiderio vestro largitus fuerit duplicato gaudio conferamus.**

Explicit collatio pria abbatis Sereni de anime mobilitate et spiritualibus nequitijs. Incipiunt capitula secūde collationis eiusdem senis. Cap. primū.

De humanitate abbat̄ sereni
ij Secunda ppositio de diuersitate nequitiarū celestium
ij Responso de multiplici esca scripturarum sanctarum.
iij De gemina sententia super intellectu scripturarum sanctarum.
v De eo q̄ pposita questio int̄ illa